

Michał Biernacki

PROGRAMY FINANSOWO-KSIĘGOWE WEDŁUG OCENY STUDENTÓW Z POKOLENIA Z

SOCIAL MEDIA STUDENTS VS LEADING THE CLASSES OF COMPUTER ACCOUNTING

Katedra Rachunkowości Finansowej i Kontroli, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, e-mail: michal.biernacki@ue.wroc.pl

Summary. This article is written to show expectations of the generation "Z" of students for taxation, accounts production and booking software leading the lecturers at colleges and universities. The generation "Z" are the opened people to the world and new technology. In this paper, the author attempt to determine which is the best way to run the classes of computer accounting and which software should be used.

Słowa kluczowe: programy F-K , rachunkowość komputerowa, social media.
Key words: computer accounting, social media.

WSTĘP

Pokolenie Z stanowią osoby urodzone w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Obecnie są to w większości studenci wyższych uczelni, „podłączeni do sieci”. Korzystają oni nagminnie z smartphonów z aplikacjami społecznościowymi typu Facebook, czy Twitter. Wielu z nich preferuje pisanie na komputerze, ma problemy z robieniem notatek odręcznych. Ważna dla nich jest prostota oprogramowania, przyjazny interface, bezproblemowe działanie, szybkie aktualizacje, przejrzyste i kolorowe przyciski.

Pokolenie Z dorastało w latach 2000–2010. Był to czas, w którym nowinki techniczne i oprogramowanie miały swoje premiery w Polsce w niedługim czasie po światowych prezentacjach lub równocześnie. Abstrakcją dla osób z pokolenia Z jest czekanie na tzw. apkę. Podobnie, jak ich rówieśnicy w każdym zakątku globu, mają one dostęp do sklepów z oprogramowaniem internetowym Apple’a, Microsoftu czy Google. W internecie nie ma rzeczy nie do znalezienia, jednak studenci z pokolenia Z często nie potrafią wyszukać tego, co potrzebują. Nie analizują dogłębnie problemu, zadowolają się pierwszymi „wyszukaniami” (Pawłowska 2014).

Celem niniejszego artykułu jest próba określenia oczekiwań studentów – ich oceny i opinii na temat programów finansowo-księgowych wykorzystywanych na zajęciach z zakresu rachunkowości komputerowej.

PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH PRZY UŻYCIU KOMPUTERA

Wymagania w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera są szczegółowo opisane w rozdziale 2 Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Zgodnie z art. 10 podmiot powinien posiadać dokumentację zawierającą wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych z opisem:

- ich struktury;
- występujących wzajemnych powiązań;
- funkcji w organizacji całości rachunkowych i w procesach przetwarzania danych (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

Równocześnie jednostka powinna posiadać opis systemu informatycznego, który obejmuje:

- wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania;
- programowe zasady ochrony danych (m.in. metody zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania);
- określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

Należy zauważyć, że opis systemu informatycznego jest niczym innym, jak instrukcją obsługi programu komputerowego finansowo-księgowego. Najczęściej jest ona zawarta w menu Pomoc w formacie pdf.

Odnosząc art. 13, ust. 1 i 2 do prowadzenia ksiąg rachunkowych za pomocą komputera, należy przyjąć, że zasoby informacyjne, zorganizowane w formie oddzielnych komputerowych zbiorów danych lub wyodrębnionych części, określają dziennik, księgę główną, księgi pomocnicze, zestawienie obrotów i sald księgi głównej, zestawienie obrotów i sald ksiąg pomocniczych oraz wykaz składników aktywów i pasywów.

Zgodnie z art. 13 i art. 14 oprogramowanie finansowo-księgowe musi zapewnić automatyczną kontrolę ciągłości zapisów księgowych, przenoszenia obrotów i sald. Zapis księgowy powinien mieć automatycznie nadany numer pozycji, pod którą został wprowadzony do dziennika; możliwe powinno być zidentyfikowanie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu. Artykuł 20 określa, że za równoważne z dowodami źródłowymi uważa się zapisy w księgach rachunkowych wprowadzane automatycznie za pośrednictwem urządzeń łączności, komputerowych nośników danych lub tworzone według algorytmu (programu) na podstawie informacji zawartych w księgach. Warunkiem uznania takich zapisów jest spełnienie określonych warunków; są to:

- trwała czytelna postać zgodna z treścią odpowiednich dowodów księgowych;
- możliwość określenia źródła ich pochodzenia;
- możliwość ustalenia osoby odpowiedzialnej za ich wprowadzenie;
- możliwość sprawdzenia poprawności przetworzenia danych oraz kompletności i identyczności zapisów;
- dane źródłowe są odpowiednio chronione (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

Niezmiernie istotną kwestią przy prowadzeniu księgowości za pomocą programów finansowo-księgowych jest ochrona danych. Artykuł 71, ust. 2 narzuca na jednostkę obowiązek stosowania odpornych na zagrożenia nośników danych, środków ochrony zewnętrznej, sys-

tematycznego tworzenia rezerwowych kopii zbiorów danych i zapisywania ich na zewnętrznych nośnikach pamięci lub w tzw. chmurze oraz ochrony dostępu do programu finansowo-księgowego, do komputera oraz do systemu poprzez zastosowanie odpowiedniego oprogramowania lub haseł dostępu.

Komitet Standardów Rachunkowości w dniu 13 kwietnia 2010 r. przyjął stanowisko dotyczące m.in. ksiąg rachunkowych prowadzonych przy wykorzystaniu serwera znajdującego się poza miejscem prowadzenia ksiąg rachunkowych. Prowadzenie tych ksiąg uznaje się za prawidłowe, jeżeli spełnione są co najmniej następujące warunki:

- a) jednostka sprawuje kontrolę nad księgami rachunkowymi oraz dokonanymi w nich zapisami;
- b) jednostka zapewnia identyczność ksiąg rachunkowych z kopią raportów otrzymanych przez łącze teletransmisyjne (przewodowe) oraz bezprzewodowe;
- c) księgi rachunkowe są prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco;
- d) zapewnione jest jednoznaczne powiązanie zapisów w księgach rachunkowych z dowodami księgowymi;
- e) dane ksiąg rachunkowych są skutecznie chronione przed niedozwolonymi zmianami, nieupoważnionym dostępem, uszkodzeniem lub zniszczeniem;
- f) księgi rachunkowe są przez cały czas dostępne w miejscu prowadzenia ksiąg rachunkowych przez jednostkę;
- g) jednostka dysponuje wydrukiem ksiąg rachunkowych za okresy zamknięte lub ma zapisaną ich treść na innym trwałym nośniku komputerowym dostępnym i możliwym do odczytu w miejscu prowadzenia ksiąg rachunkowych przez jednostkę, przez czas nie krótszy od wymaganego na przechowanie ksiąg rachunkowych (5 lat)" (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

Istotne z praktycznego punktu widzenia jest określenie przez Komitet, że trzymywanie zapisów w stanie edycji (np. w buforze) nie może być uznane za tożsame z ujęciem w księgach rachunkowych zakwalifikowanych do zaksięgowania w danym miesiącu dowodów księgowych (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

Zwrócić należy uwagę na sytuację dotyczącą zmiany systemu finansowo-księgowego w ciągu roku obrotowego. Ustawa nie zawiera żadnych ograniczeń w dokonywaniu takich zmian. Musi ona zapewnić ciągłość merytoryczną, czyli porównywalność danych dostarczanych przez nowy system z danymi pochodzącymi z systemu dotychczas stosowanego. Taka sytuacja ma miejsce we wszystkich zaprezentowanych poniżej programach finansowo-księgowych. Umożliwiają one, po przeniesieniu danych, dostęp do historycznych danych oraz dowodów i zapisów księgowych zgodnie z art. 13 ust. 6 Ustawy.

MATERIAŁ I METODY

W artykule na potrzeby wnioskowania badawczego zastosowano metodę rozumowania poprzez indukcję na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Opracowanie artykułu zostało poprzedzone badaniami empirycznymi. Podstawą ich była ankieta badawcza skierowana do studentów III roku studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych I stopnia oraz I roku studiów II stopnia Wydziału Zarządzania, Informatyki i Finansów na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Wykorzystane do celów kwestionariusze ankiet zawierały 10 pytań i dotyczyły:

- samooceny dotyczącej obsługi komputera;
- samooceny odnoszącej się do znajomości rachunkowości finansowej;
- szczegółowej i ogólnej oceny 4 programów finansowo-księgowych;
- oceny, jakie programy powinny być prezentowane studentom;
- oceny, jak prowadzący powinni wykorzystywać programy komputerowe;
- oceny, w jaki sposób sprawdzać nabytą wiedzę;
- oceny potrzeby prowadzenia zajęć z rachunkowości przy użyciu komputera.

Badania ankietowe przeprowadzono wśród osób, które urodziły się w latach 1991–1994. Zgodnie z większością klasyfikacji można je zaklasyfikować do generacji Z. Ankieta została przeprowadzona wśród 160 studentów 4 grup na specjalności rachunkowość i auditing, 3 grup na specjalności rachunkowość i podatki na studiach licencjackich oraz absolwentów studiów I stopnia (obecnie studentów II stopnia) Wydziału Zarządzania, Informatyki i Finansów na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Część z przygotowanych pytań odnosiła się bezpośrednio do konkretnych programów finansowo-księgowych. Na potrzeby analiz otrzymanych wyników zasadne jest zaprezentowanie poszczególnych aplikacji. Studenci zostali poproszeni o ocenę programów, takich jak:

- R2fk;
- Sage Symfonia Pro Finanse i Księgowość;
- Comarch ERP Optima Księga Handlowa;
- Rewizor Nexo.

R2fk jest systemem oferowanym przez wrocławską firmę Reset2 sp. z o.o. Umożliwia on kompleksowe prowadzenie pełnej księgowości, a także, opcjonalnie, wybór podatkowej księgi przychodów i rozchodów bądź ryczałtowej ewidencji przychodów. Zawiera dodatkowe moduły umożliwiające prowadzenie wszystkich wymaganych ewidencji podatkowych w celu przeprowadzenia kompleksowego rozliczenia firm i jej właścicieli z urzędem skarbowym. Program nastawiony jest na szybkie wprowadzanie danych bez użycia myszki. Równocześnie programiści skupili się na zoptymalizowaniu wprowadzania dokumentów księgowych. Istnieje możliwość, że główny księgowy wyłącznie sprawdza i zamyka rozliczenia. R2fk jest zaliczany do programów czwartej generacji do obsługi księgowości, doskonalonych od 1992 roku przez firmę Reset2.

Dzięki takiemu samemu interfejsowi dla pełnej księgowości oraz podatkowej księgi przychodów i rozchodów umożliwia użytkownikom łatwiejszą pracę w sytuacji, gdy przechodzi się z jednej ewidencji do drugiej.

Z punktu widzenia funkcjonalności programu można zasygnalizować, że R2fk skraca czas potrzebny na prowadzenie księgi handlowej, umożliwia szybkie i nieuciążliwe wypełnianie deklaracji podatkowych PIT i VAT, gwarantuje zgodność z aktualnymi przepisami i daje możliwość zapoznania się z ich zmianami dzięki bieżącym aktualizacjom.

R2fk uwzględnia także specyfikę różnego rodzaju użytkowników i ma wiele dodatkowych funkcji i udogodnień zaprojektowanych indywidualnie dla klientów (dotyczy to w szczególności różnego typu spółek oraz form prowadzenia działalności) (Program do prowadzenia pełnej księgowości... 2014).

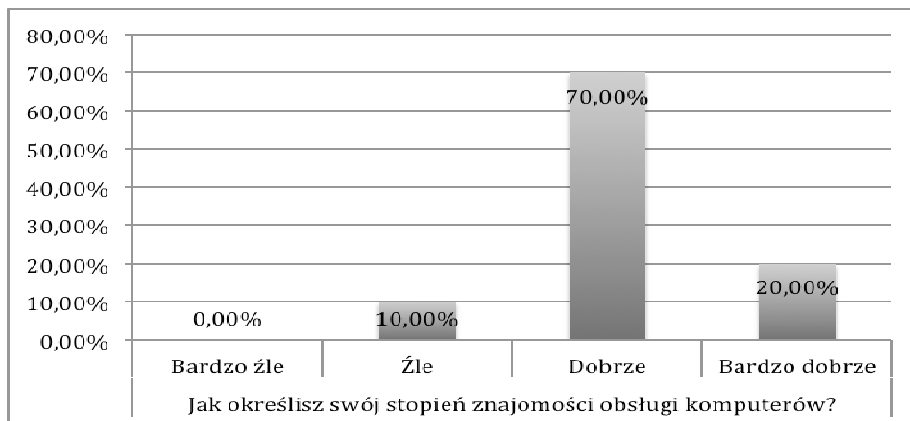
Kolejnym programem finansowo-księgowym, ocenianym przez studentów, jest Sage Symfonia Finanse i Księgowość, który wspomaga prowadzenie rachunkowości w formie pełnej księgowości zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Dzięki współpracy z serwisem miedzyfirmami.pl umożliwia on integrację procesów biznesowych w zakresie księgowania e-faktur i ich wymiany z kontrahentami. System ten zapewnia ciągłość rozliczeń dzięki możliwości wprowadzania nierozliczonych transakcji do obrotów rozpoczęcia. Daje użytkownikom możliwość zlecenia elektronicznego polecenia przelewu, a także drukowania raportów i zestawień sporządzonych w programie oraz automatyczne prowadzenie dziennika księgowania. Do jego głównych zalet można też zaliczyć generowanie zestawienia kontroli płatności VAT pomocnych przy określaniu limitu kwoty do zwrotu VAT, a także automatyczne naliczanie różnic kursowych oraz dokonywanie kompensat. Kompensata może dotyczyć kontrahentów krajowych i zagranicznych (Sage Symfonia – sprawdzony system do obsługi pełnej księgowości... 2014).

Prowadzenie pełnej księgowości w jednostce gospodarczej, na podstawie Ustawy z dnia 24.09.1994 r. o rachunkowości umożliwia też program Comarch ERP Optima Księga Handlowa, oferowany przez krakowską firmę komputerową. Pozwala on m.in. na: stworzenie wielopoziomowego planu kont, wykorzystanie funkcji grup kont, księgowanie do jednego dziennika lub wielu dzienników cząstkowych, wykorzystanie schematów księgowych do automatycznego księgowania wszystkich dokumentów oraz deklaracji. Dzięki temu programowi możliwe jest księgowanie dokumentów bezpośrednio z innych modułów (LP z modułu Płace i Kadry), a także bieżące analizowanie planu przychodów i wydatków. Użytkownik ma m.in. możliwość sporządzania wymaganych deklaracji podatkowych, ich wysyłania jako e-deklaracji (Księgowość... 2014).

Ostatnim z analizowanych programów jest system wrocławskiej firmy InsERT S.A. Rewizor nexo. Z założenia ma on za zadanie wspieranie księgowych na każdym etapie pracy, tzn. od zarządzania planami kont, dekretacji i księgowania, poprzez ewidencję VAT, pojazdów, obsługę środków trwałych, do wystawiania deklaracji podatkowych. Istnieje możliwość prowadzenia operacji kasowych, na rachunkach bankowych, a także ewidencjonowania i rozliczanie rozrachunków. System ten jest częścią InsERT nexo – zintegrowanego pakietu. Do najważniejszych możliwości tego systemu można zaliczyć obsługę etapową pracy w okresie obrachunkowym, elastyczne zarządzanie planami kont, rozbudowaną dekretację dokumentów księgowych, ewidencję i naliczanie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Należy zwrócić również uwagę na zaawansowany system rozliczeń właścicielskich (od składek ZUS do odliczeń i obniżek podatku związanych z różnymi ulgami) oraz na wystawianie deklaracji ZUS (RCA, RZA, DRA) z możliwością eksportu do programu Płatnik.

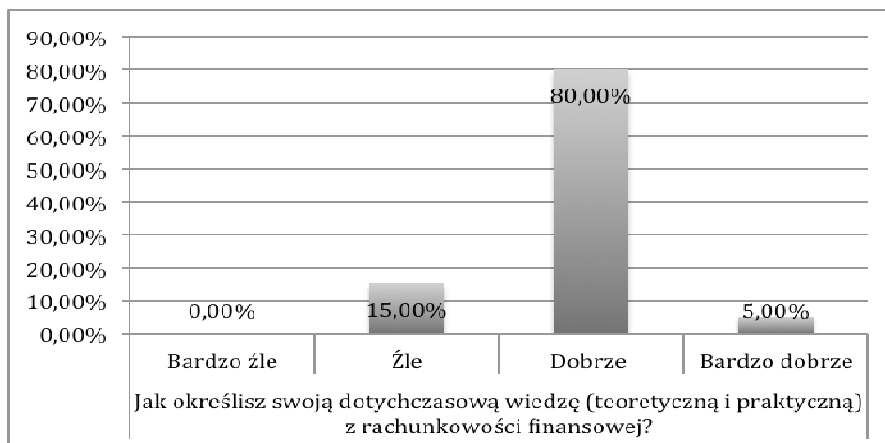
WYNIKI I DYSKUSJA

Badania dotyczyły m.in. umiejętności obsługi komputera oraz znajomości rachunkowości finansowej. Analiza wyników badań potwierdziła dobrą i bardzo dobrą umiejętność obsługi komputera. Wyniki przedstawia rys. 1. Można zauważyć, że aż 90% badanych studentów wskazało, że nie ma problemu z obsługą komputera.

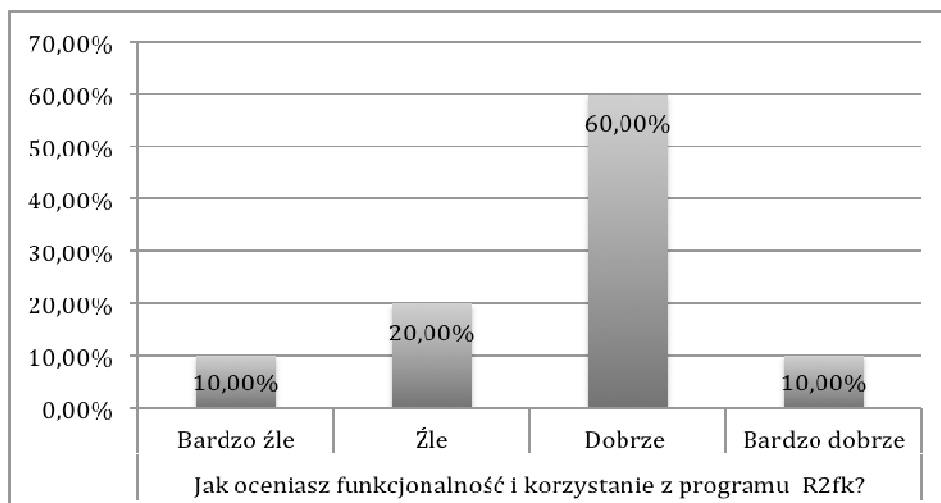
Rys 1. Samoocena studentów dotycząca stopnia ich znajomości obsługi komputerów
Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Na podstawie dokonanej przez studentów samooceny znajomości rachunkowości finansowej można zauważyć, że aż 80% badanych wskazało na dobrą znajomość jej zasad w teorii i praktyce. W związku z tym można przypuszczać, że 5% badanych, którzy ocenili swoją wiedzę na poziomie bardzo dobrym, obecnie pracuje już w biurach rachunkowych. Wyniki przedstawia rys. 2.

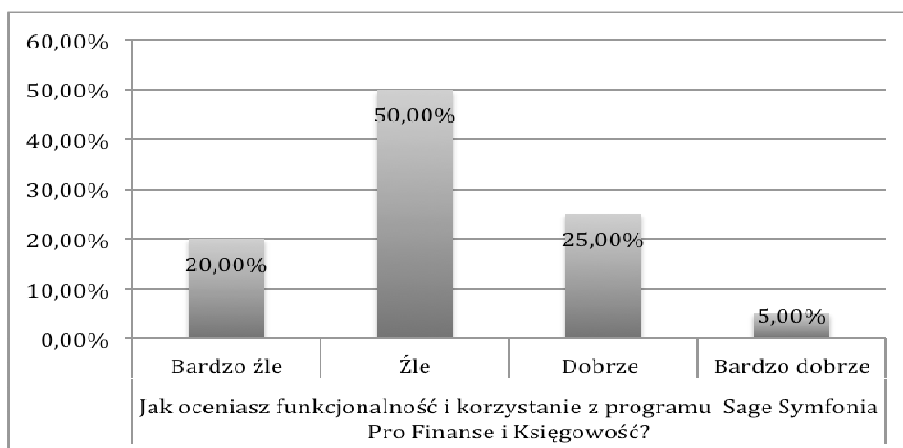

Rys. 2. Ocena dotychczasowej wiedzy (teoretycznej i praktycznej) z rachunkowości finansowej
Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

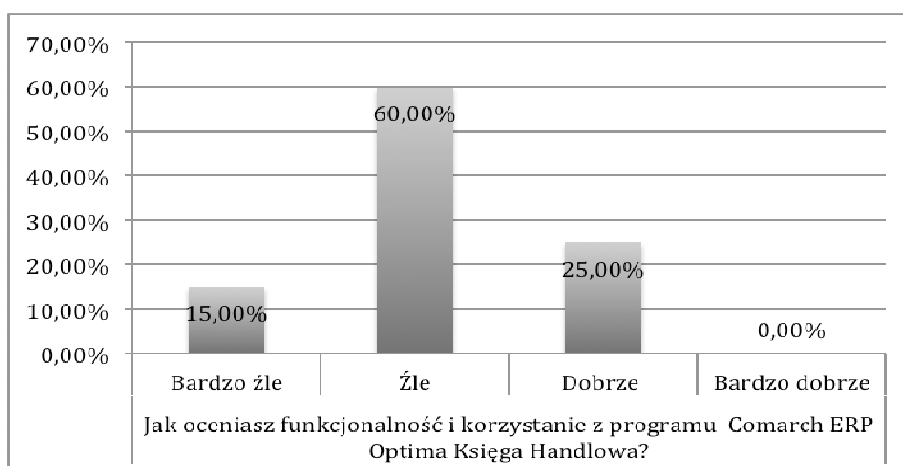
Zdaniem studentów pierwsze miejsca pod względem funkcjonalności i korzystania z programów finansowo-księgowych zajmują programy R2fk i Rewizor Nexo (rys. 3–6). Pierwszy z nich miał 60% ocen dobrych i 10% ocen bardzo dobrych, drugi odpowiednio 40% i 25%. Oba programy zdystansowały pozostałe badane systemy (Comarch ERP Optima Księga Handlowa oraz Sage Symfonia Pro Finanse i Księgowość). Według ok. 70% badanych programy te nie spełniają ich oczekiwań pod względem funkcjonalności oraz łatwości korzystania. Jest to potwierdzenie zmian na rynku oprogramowania. Systemy Comarchu oraz Sage były bardzo popularne 5–10 lat temu. Od tego czasu systematycznie tracą udział w rynku na rzecz systemów ERP oraz dwóch wrocławskich producentów (InsERT oraz Reset2).

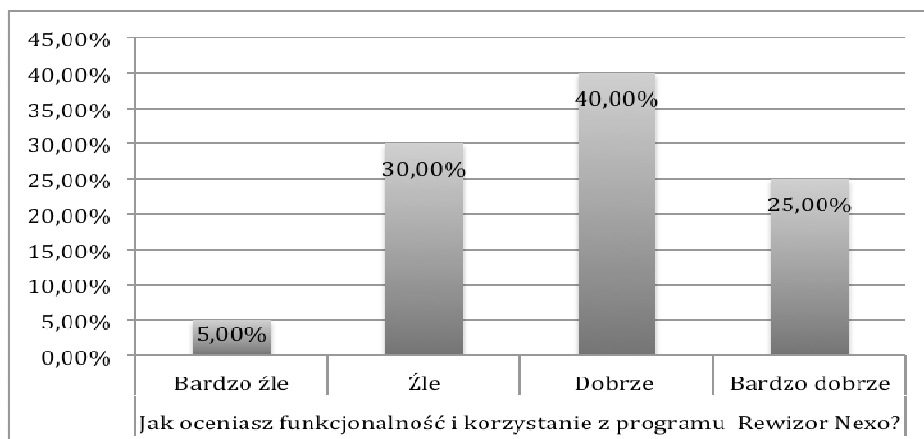
Rys. 3. Ocena funkcjonalności i korzystania z programu R2fk
 Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 4. Ocena funkcjonalności i korzystania z programu Sage Symfonia Pro Finanse i Księgowość
 Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

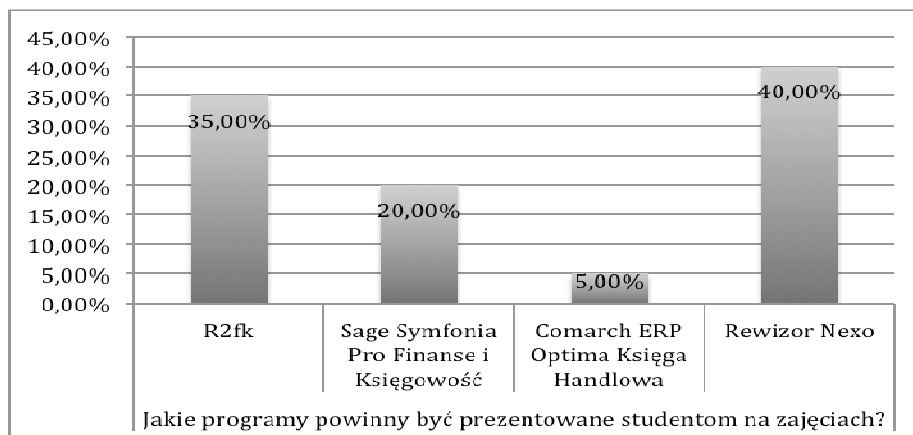
Rys. 5. Ocena funkcjonalności i korzystania z programu Comarch ERP Optima Księga Handlowa
 Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 6. Ocena funkcjonalności i korzystania z programu Rewizor Nexo

Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Na rysunku 7 przedstawiono wyniki dotyczące wyboru systemu F-K, który powinien być prezentowany studentom na zajęciach z rachunkowości komputerowej. Potwierdzają one wcześniejsze wyniki. Na pierwszym miejscu znalazł się system Rewizor Nexo, a na drugim – R2fk.

Rys. 7. Opinia studentów dotycząca rodzaju oprogramowania, które powinno być prezentowane na zajęciach

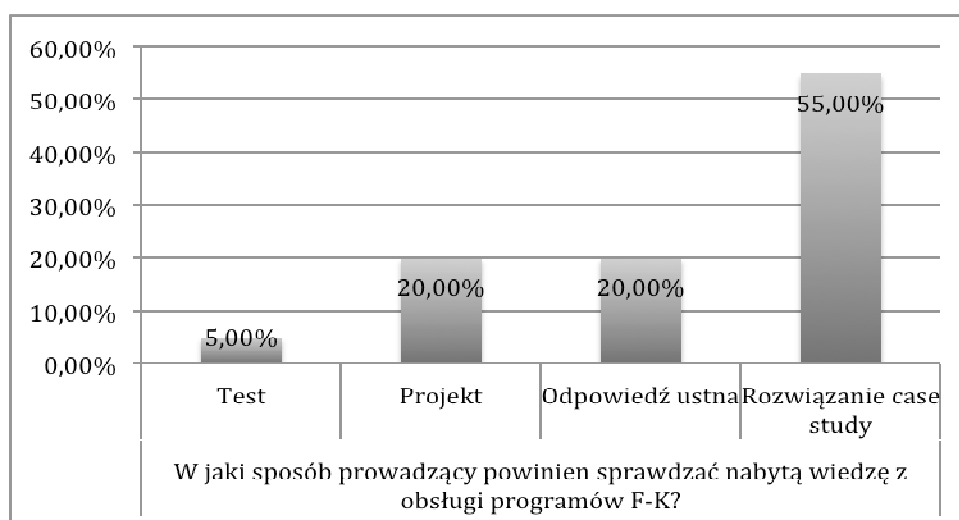
Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Studentów pytano też o sposób prowadzenia zajęć z rachunkowości finansowej (rys. 8). Aż 55% ankietowanych uważa, że powinny być one wyłącznie i od razu prowadzone z wykorzystaniem programów komputerowych, zaś 40% studentów wskazało, że zajęcia z rachunkowości finansowej powinny być realizowane zarówno w sposób tradycyjny (wykłady i ćwiczenia), jak i wykorzystaniu komputerów.

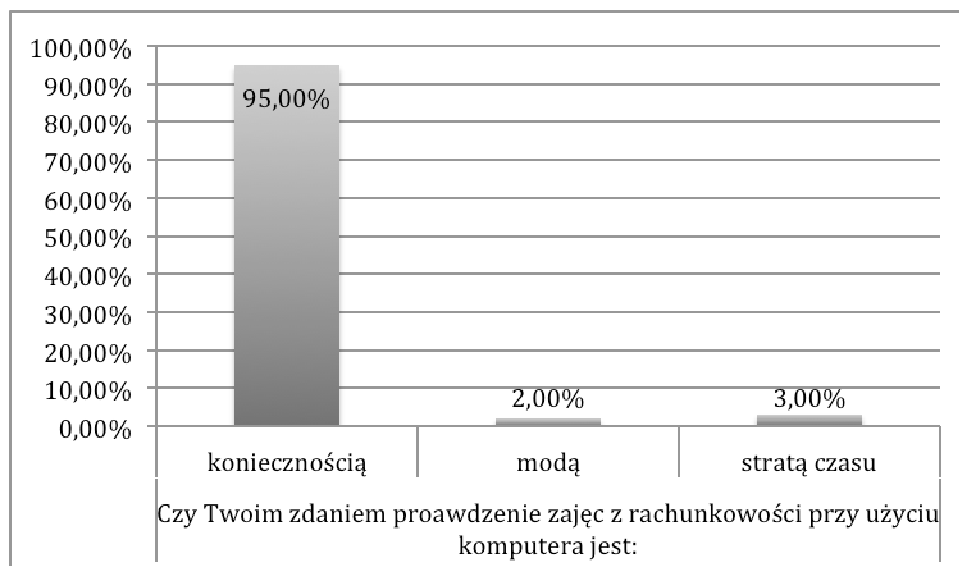
Rys. 8. Opinia studentów na temat sposobu wykorzystania przez prowadzącego zajęcia programów komputerowych do nauczania rachunkowości finansowej
Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Kolejne pytanie dotyczyło sposobu weryfikacji przez prowadzącego zajęcia wiedzy z obsługi programów F-K. Na podstawie wyników badań ankietowych, które przedstawia rys. 9 można stwierdzić, że 55% badanych uważa, że sprawdzanie wiedzy powinno odbywać się w formie rozwiązywania case study, a tylko po 20% studentów skłania się do odpowiedzi ustnej lub przygotowania samodzielnie projektu.

Rys. 9. Opinia studentów dotycząca sprawdzania przez prowadzącego zajęcia wiedzy z obsługi programów F-K
Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Potwierdzeniem znaczenia rachunkowości komputerowej lub rachunkowości finansowej, prowadzonej z wykorzystaniem programów komputerowych, są odpowiedzi na ostatnie pytanie (rys. 10).

Rys. 10. Opinia studentów na temat prowadzenia zajęć z rachunkowości z wykorzystaniem komputera
 Źródło: opracowano na podstawie wyników badań ankietowych.

Aż 95% ankietowanych uważa, że w obecnych czasach koniecznością jest korzystanie z programów komputerowych (finansowo-księgowych) do nauki rachunkowości.

PODSUMOWANIE

Na podstawie przedstawionych wyników badań można podjąć próbę odpowiedzi na pytanie postawione we wstępie artykułu. Jak wynika z badań, generacja Z chce wykorzystywać do nauki rachunkowości programy komputerowe. Jest to preferowane w o wiele większym stopniu niż tradycyjne zajęcia w formie wykładów i ćwiczeń. Ponadto studenci nie wyobrażają sobie innego kontaktu z rachunkowością niż dzięki systemom informatycznym.

Otrzymane wyniki ankiety pozwalają na sformułowanie następujących uwag i sugestii:

- studenci generacji „Z” nie wyobrażają sobie zajęć z rachunkowości bez użycia programów komputerowych;
- należy wykorzystywać co najmniej dwa programy komputerowe (systemy finansowo-księgowe) na zajęciach ze studentami;
- studenci, którzy potrafią posługiwać się komputerem, smartphonem, oczekują od programów komputerowych nowoczesności, przejrzystości i zrozumiałości; prowadzący nie powinni przywiązywać się zatem do wcześniej poznanego programu finansowo-księgowego, natomiast powinni ciągle poznawać i przedstawiać nowe rozwiązania w tym zakresie;
- forma oceny wiedzy z obsługi programów F-K powinna być zmieniona na rozwiązywanie przez studentów zadań typu case study.

PIŚMIENNICTWO

Księgowość... 2014, <https://www.comarch.pl/erp/comarch-optima/ksiega-handlowa/>, dostęp: 30.11.2014.

Pawłowska M. 2014. Generacja Z. Młodzi, otwarci, wychowani w dobrobycie, żyjący w świecie wirtualnym, skazani na kryzys, <http://natemat.pl/55617,generacja-z-mlodzi-otwarci-wychowani-w-dobrobycie-zyjacy-w-swiecie-wirtualnym-skazani-na-kryzys>, dostęp: 30.11.2014.

Program do prowadzenia pełnej księgowości... 2014, <http://www.reset2.pl/oferta/standard/r2fk>, dostęp: 30.11.2014.

Rewizor nexo... 2014, https://www.insert.com.pl/programy_dla_firm/ksiegowosc_i_finanse/rewizor_nexo/opis.html, dostęp: 30.11.2014.

Sage Symfonia – sprawdzony system obsługi pełnej... 2014, <http://www.sage.com.pl/produkty/obszar-finansowo-ksiegowy/ksiegowosc/sage-symfonia-finanse-i-ksiegowosc>, dostęp: 30.11.2014.

Ustawa z dnia 24 września 1994 r. o rachunkowości. DzU z 2013 r., poz. 330, z późn. zm.

Uchwała nr 5/10 z dnia 13 kwietnia 2010 r. dotycząca stanowiska w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych. 2010. Warszawa, Komitet Standardów Rachunkowości.

